

PSYCHOLOGIA

Wykład IV
Pamięć i uczenie się
Jolanta Babiak
Semestr zimowy 2018/2019

PAMIĘĆ: KODOWANIE, PRZECHOWYWANIE I WYDOBYWANIE INFORMACJI

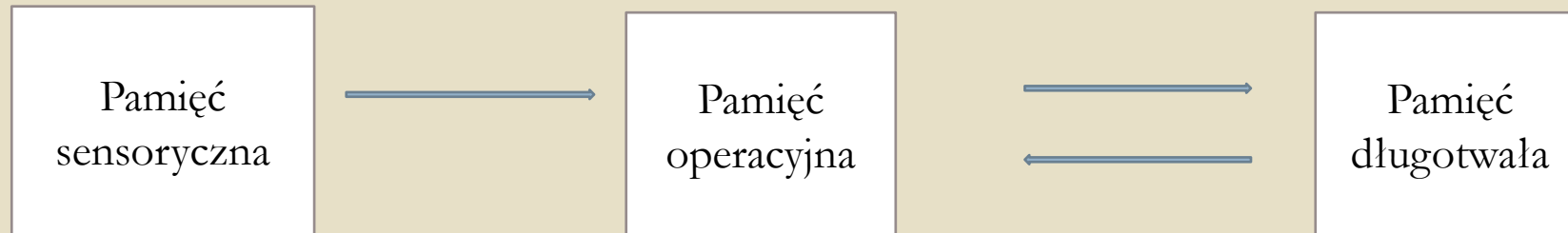
TRZY PROCESY PAMIĘCIOWE

1. Kodowanie – wprowadzenie informacji do pamięci
2. Przechowywanie – utrzymanie w pamięci zakodowanego materiału
3. Wydobywanie – odzyskiwanie przechowywanej informacji

WYKORZYSTANIE PAMIĘCI

- JAWNE – świadome procesy poznawcze mające na celu wydobyć lub zakodowanie informacji
- UTAJONE – procesy poznawcze przebiegające bez świadomych wysiłków w celu zakodowania lub wydobywania informacji
- DEKLARATYWNE – to co wiem: pamięć informacji
- PROCEDURALNE – pamięć tego, jak robi się różne rzeczy

INTERAKCJA MIĘDZY PROCESAMI PAMIĘCI

NIETRWAŁE SPOSOBY WYKORZYSTANIA PAMIĘCI

- **Pamięć ikoniczna** – system pamięci doznań wzrokowych, przechowywanych w pamięci przez bardzo krótki czas
  - Ikona (pamięć wzrokowa) trwa około 1/2 sekundy
  - Pamięć ikoniczna jest pojemna
  - Nie jest tożsama z “pamięcią fotograficzną”
- **Pamięć krótkotrwała** – mechanizm do skupiania nowych zasobów poznawczych i wydobywania informacji z pamięci długotrwałej
  - Pojemność pamięci krótkotrwałej jest ograniczona – wymusza koncentrację uwagi
  - Wzmacnianie kodowania informacji w pamięci krótkotrwałej: **powtarzanie i porcjowanie**
- **Pamięć operacyjna** – procesy poznawcze wykorzystywane do wykonywania różnych zadań np. rozumowanie i rozumienie języka
  - Pomaga utrzymać psychologiczną teraźniejszość
  - Służy jako kanał dla informacji płynącej “z” i “do” pamięci długotrwałej

PAMIĘĆ DŁUGOTRWAŁA

- Magazyn dowiadczeń danej osoby na temat świata i jej samej
- Procesy poznawcze związane z przechowywaniem informacji, do których można mieć dostęp w dowolnym czasie
- Wszystko to co zostało przyswojone przez pamięć sensoryczną i krótkotrwałą

WYDOBYWANIE INFORMACJI Z PAMIĘCI

- Wspomnienia są odnajdywane dzięki wykorzystaniu wskazówek do wydobywania tj. bodźców dostępnych w trakcie poszukiwania określonej informacji (wspomnienia)
- Odtwarzanie – reprodukcja wcześniej prezentowanej informacji (np. pamięciowy opis cech)
- Rozpoznawanie – uświadomienie sobie, rozpoznanie, słyszanego lub widzianego wcześniej bodźca (pokazanie zdjęć np. domniemyanych przestępców)
- Wpływ kontekstu na pamięć: specyficzność kodowania

ZAPOMINANIE: DLACZEGO ZAPOMINAMY?

- Badania Hermana Ebbinghausa
- Interferencja – krótkie doświadczenia współzawodniczące ze sobą powodujące słabsze zapamiętywanie bodźców;
  - interferencja proaktywna: informacja nabyta wcześniej utrudnia przyswajanie nowej informacji
  - interferencja retroaktywna: nabywanie nowej informacji utrudnia odtwarzanie starej
- Jak możemy usprawnić zapamiętywanie?
  - wzbogacenie kodowania informacji (elaboratywne powtarzanie)
  - mnemotechniki

WIEDZA ZORGANIZOWANA: STRUKTURY PAMIĘCIOWE

- Najbardziej podstawowa umiejętność: umiejętność kategoryzowania indywidualnych doświadczeń
- Pojęcia – reprezentuje sumaryczną jednostkę doświadczeń ze światem; umysłowe reprezentacje tworzonych kategorii, np. pies, dom, gra w karty, prawda, mądrzejszy
- Niektóre egzemplarze danej kategorii są mniej lub bardziej typowe dla tej kategorii
  - Który egzemplarz będzie bardziej typowy dla kategorii ptak? Struś czy wróbel?
- Pojęcie tego co typowe, lub idealne, wpływa na podejmowanie codziennych decyzji

ANALIZA ZACHOWANIA: UCZENIE SIĘ

- Uczenie się – process oparty na doświadczeniu, który prowadzi do trwałej, lub względnie trwałej, zmiany zachowania
  - Proces oparty na doświadczeniu
  - Zmiana zachowania
  - Względnie trwałą zmianą
  - Habitacja
  - Uwrażliwienie
- Analiza zachowania – dziedzina psychologii, która koncentruje się na wyznacznikach środowiskowych wpływających na process uczenia się i zachowania

WARUNKOWANIE KLASYCZNE

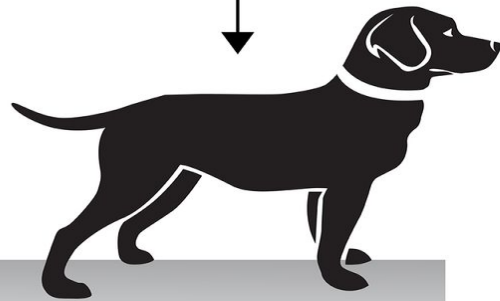
- Organizm uczy się nowego skojarzenia dwóch bodźców – bodźca, który poprzednio nie wywoływał tej reakcji i bodźca, który wywoływał ją w sposób naturalny
- Typ uczenia się, w którym zachowanie (reakcja warunkowa) jest wywoływane przez obojętny bodziec (bodziec warunkowy), który został skojarzony z bodźcem bezwarunkowym (istotnym biologicznie)
- Procesy warunkowania
  - Nabywanie
  - Wygaszanie
  - Samorzutne odnowienie
  - Generalizacja bodźca

Nieprawidłowo przedstawiony schemat warunkowania klasycznego

**ODRUCH
BEZWARUNKOWY**

POKARM

bodziec związany
z wydzielaniem śliny:
pokarm w pysku

wydzielanie śliny

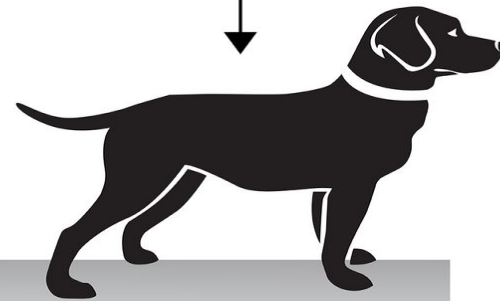
**WYTWARZANIE
ODRUCHU WARUNKOWEGO**

POKARM +

źródło
światła

bodziec obojętny
dla wydzielania śliny:
światło

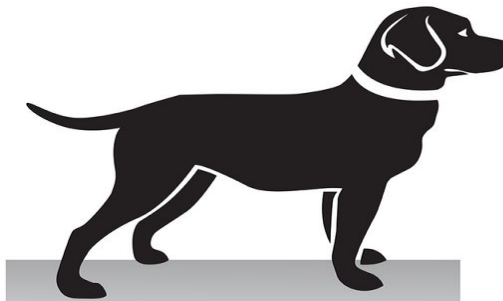
wydzielanie śliny

**ODRUCH
WARUNKOWY**

źródło
światła

bodziec skojarzony
z pokarmem:
światło

wydzielanie śliny

Warunkowanie klasyczne i psy Pwłowa

1. Przed warunkowaniem

2. Przed warunkowaniem

3. Po warunkowaniu

4. Po warunkowaniu

Attachment by Classical Conditioning

1. Before conditioning

2. During conditioning

3. After conditioning

BEFORE Conditioning

Unconditioned Stimulus
Christmas

Unconditioned Response
Emotions: Excitement,
Happiness, Family

BEFORE Conditioning

Neutral Stimulus
Coca-Cola

No Conditioned Response
Emotions: None

DURING Conditioning

Christmas + Coca-Cola

Unconditioned Response
Emotions: Excitement,
Happiness, Family

AFTER Conditioning

Conditioned Stimulus
Coca-Cola

Conditioned Response
Emotions: Excitement,
Happiness, Family

Nabywanie reakcji warunkowych

- Sw i Sb powinny być styczne w czasie
- Sw powinno w sposób niezawodny zapowiadać Sb
- Sw musi mieć wartość informacyjną w środowisku, musi być silniejszy i bardziej kontrastować z innymi bodźcami

Aplikacyjna wartość wiedzy na temat warunkowania klasycznego

- Wyjaśnianie ludzkich reakcji emocjonalnych np. strachu – eksperyment Watson i Rayner (1920)
- Wyjaśnianie ludzkich reakcji fizjologicznych! Np. Środowisko ambulatoryjne – mdłości u osób chorych na raka
- Wykazywanie silnych preferencji w stosunku do czegoś